



TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

SPRENDIMAS ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ TEISĖJUI R. A.

2015 m. kovo 9 d. Nr. 18 P-3
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), dalyvaujant Algiui Norkūnui (Komisijos pirmininkas), Dianai Butrimienei, Algimantui Čepui, Veslavai Ruskan ir Teodorai Staugaitienei (pranešėja), sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, dalyvaujant teisėjui R. A., Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinėjusi A. S. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjui R. A., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Pareiškėjas A. S. prašo iškelti drausmės bylą Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjui R. A., kuris, pareiškėjo teigimu, nagrinėdamas administracinio teisės pažeidimo bylą pažeidė Teismų įstatymo reikalavimus ir atliko teisėjo vardą žeminančius veiksmus. A. S. teikime Komisijai nurodo, kad 2014 m. lapkričio 8 d. jis telefonu 112 pranešė, jog Ukmergės rajono policijos komisariato pareigūnė I. J. uniformuota kavinėje gėrė alkoholinį gėrimą, o pareigūnas A. D., apsirengęs civiliška, išgėręs alkoholinių gėrimų, sėdo už savo automobilio vairo ir išvažiavo. Po dviejų valandų minėti pareigūnai pasigavo pareiškėją gatvėje, aptalžė ir uždarė areštinėje. Po savaitės pareiškėjas buvo sustabdytas miesto centre ir gavo šaukimą atvykti į policijos komisariatą, esą jis įžeidė policijos pareigūnus. 2014 m. gruodžio 15 d. buvo paskirtas bylos nagrinėjimas teisme, tačiau jis buvo išvykęs ir į teismą atėjo 2014 m. gruodžio 16 d. Bylą nagrinėjo teisėjas R. A. Pareiškėjo teigimu, kabinete buvo tik jis ir teisėjas, posėdžio protokolas nebuvo rašomas, garso įrašas nedaromas. Teisėjas, dar neišnagrinėjęs bylos, pasakė, kad pareiškėjas skundžia pareigūnus ir neprisipažįsta kaltu, todėl jam skiria 30 parų arešto. A. S. nurodo, kad teisėjas neišaiškino jam procesinių teisių, neleido pasiaiškinti, nesuteikė galimybės susipažinti su teismo turima medžiaga, pasirengti gynybai, turėti advokatą. Pareiškėjo teigimu, teisėjas buvo šališkas, rėmėsi tik pareigūnų paaiškinimais, nesiekė išsiaiškinti tikrųjų įvykio aplinkybių, nuobaudą paskyrė neįvertinęs lengvinančių aplinkybių. Pokalbis teisėjo kabinete vyko 3–4 minutes, tikro teismo posėdžio nebuvo, ir šią aplinkybę gali patvirtinti vaizdo stebėjimo kamerų įrašai. Galimą teisėjo šališkumą rodo ir tai, kad policija ir teismas įsikūrę viename pastate, taigi teisėjas galimai pažįsta minėtus pareigūnus.

Ukmergės rajono apylinkės teismo pirmininkas 2015 m. vasario 20 d. rašte Nr. S-3.8-102 Komisijai nurodo, kad teisėjo R. A. 2014 m. gruodžio 16 d. išnagrinėtoje administracinio teisės pažeidimo byloje dėl pareigūnų įžeidimo, kurioje A. S. paskirtas administracinis areštas, teismo posėdžio protokolas nebuvo rašomas, posėdžio garso įrašas nebuvo daromas, todėl nustatyti proceso trūkumus bei kitas proceso aplinkybes nėra galimybės. A. S. teiginių dėl jo buvimo teisme laiko patikrinti taip pat nėra galimybės, nes vaizdo stebėjimo kamerų įrašai saugomi tik 2 savaites. Rašte taip pat nurodyta, kad patikrinus teisėjo R. A. 2014 metais nagrinėtas administracinių teisės pažeidimų bylas, nenustatyta ilgiau kaip metus nagrinėjamų bylą, procesai LITEKO sistemoje

užpildyti tinkamai, užfiksuoti teismo posėdžių atidėjimai, visose bylose prisegti nuasmeninti galutiniai dokumentai.

Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjas R. A. rašytiniame paaiškinime Komisijai nurodo, kad 2014 m. gruodžio 16 d. A. S., atvykęs į teismą, nei žodžiu, nei raštu nepareiškė prašymo atidėti administracinės bylos nagrinėjimą, kad būtų galima apklausti liudytojus ar suteikti galimybę pasinaudoti teisine advokato pagalba, todėl nagrinėjant bylą posėdžio protokolas nebuvo rašomas ir nebuvo daromas garso įrašas. Teisėjo teigimu, tai atitinka Administracinių teisės pažeidimų kodekso 300 str. nuostatas. Paaiškinime teisėjas taip pat nurodo, kad A. S. atvyko į teismą įsiaudrinęs, pareiškė, kad yra nekaltas, policijos pareigūnai jam kerštuoja ir neteisėtai siekia, kad jis būtų nubaustas. Paprašęs pareiškėjo nusiraminti, išklauė jo paaiškinimus, susipažino su rašytiniais dokumentais ir juos įvertinęs, priėmė nutarimą nubausti A. S. 20 parų areštu. Teisėjas teigia, kad nei pareiškėjo nurodytų, nei jokių kitų teisėjo vardą žeminančių žodžių ar teiginių nagrinėjant bylą nesakęs, A. S. anksčiau nepažinojo, išankstinio nusistatymo prieš jį neturėjo, sprendimą priėmė nešališkai.

Komisijos posėdyje teisėjas R. A. akcentavo, kad Administracinių teisės pažeidimų kodeksas aiškiai nereglamentuoja tvarkos, kada teismo posėdyje turi būti rašomas protokolas, todėl, paprastai, jei atvykęs administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo nepageidauja atidėti bylos nagrinėjimo, kad pasirūpintų gynėju, kviestų liudytojus ir pan., protokolas nerašomas ir garso įrašas nedaromas; taip buvo ir nagrinėjamu atveju. Teisėjas paaiškino, kad posėdis truko apie 20–30 min., jis A. S. išaiškino teises, įsitikino, kad jis jas suprato, išklauė jo paaiškinimus, tik neįrašė jų į nutarimą. Pažymi, kad dėl A. S. tikrai neturėjo jokios išankstinės nuomonės, anksčiau jo nepažinojo; taip pat nėra pažįstamas, nepalaiko jokių ryšių su pareigūnais, kuriuos pareiškėjas skundė telefono numeriu 112.

Drausmės bylą teisėjui R. A. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties.

Išnagrinėjusi pareiškėjo A. S. teikimo turinį, Komisija nustatė, kad teikime reiškiami priekaištai teisėjui R. A. dėl netinkamo administracinio teisės pažeidimo aplinkybių vertinimo, neatsižvelgimo į lengvinančias aplinkybes ir pan., yra susiję su teismo procesine veikla nagrinėjant konkrečią bylą. Pažymėtina, kad bylos nagrinėjimas ir joje kylančių procesinių klausimų sprendimas bei atitinkamų procesinių sprendimų priėmimas yra išskirtinai teismo prerogatyva vykdamas teisingumą. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Bet koks kitų institucijų ar asmenų kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą yra draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę. Teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą, jį apskundus proceso įstatymų nustatyta tvarka, įvertina aukštesnės instancijos teismas.

Vilniaus apygardos teismas 2015 m. vasario 9 d. nutartimi panaikino Ukmergės rajono apylinkės teismo 2014 m. gruodžio 16 d. nutarimą, kuriuo A. S. buvo paskirtas 20 parų areštas ir grąžino bylą iš naujo nagrinėti apylinkės teismui. Apeliacinės instancijos teismo nutartyje nurodyta, kad nesant teismo posėdžio protokolo ir garso įrašo, nėra galimybės patikrinti, ar A. S. buvo užtikrinta teisė į tinkamą ir sąžiningą teismo procesą, ar teismo posėdyje jam išaiškintos procesinės teisės, numatytos ATPK 272 str., juo labiau, kad apeliaciniame skunde jis nurodė, kad buvo pažeista teisė į gynybą. Šios aplinkybės įvertintos kaip esminis proceso teisės pažeidimas. Taigi,

pareiškėjo argumentai, kad teismo posėdyje nebuvo rašomas protokolai ir nedaromas garso įrašas, todėl buvo pažeista jo teisė į gynybą ir pan., buvo įvertinti aukštesnės instancijos teismo įstatymų nustatyta tvarka peržiūrėjus Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjo R. A. priimtą 2014 m. gruodžio 16 d. nutarimą.

Drausminės teisėjo atsakomybės klausimas iškyla, kai teisėjas padaro pareiginių nusižengimą. Minėta, kad pareiginiu nusižengimu gali būti laikomas tik aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinančios priežasties. Vertinant teisėjo R. A. veiksmus šiuo aspektu, pastebėtina tai, kad pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 300 str. 3 d. teismo posėdžio protokolai rašomas tada, kai bylos nagrinėjimo metu yra apklausiami liudytojai ar nukentėjusysis duoda paaiškinimus; kitais atvejais teismo posėdžio protokolai gali būti rašomas teisėjo nuožiūra. Nagrinėjamu atveju yra reikšminga tai, kad teisėjo R. A. priimtas nutarimas apeliacinės instancijos teismo panaikintas ne dėl to, kad teismui nagrinėjant administracinę bylą nebuvo rašomas teismo posėdžio protokolai ir nebuvo daromas garso įrašas, o dėl to, kad nesant teismo posėdžio protokolo ar garso įrašo bei teisėjui R. A. į nutarimą neįrašius administracinę atsakomybę traukiamo A. S. paaiškinimų, apeliacinės instancijos teismas neturėjo galimybės patikrinti, ar šiam asmeniui buvo užtikrinta teisė į gynybą.

Konstitucinis Teismas 2014 m. kovo 10 d. sprendime Nr. KT9-S6/2014 yra išaiškinęs, kad vien tai, jog aukštesnės instancijos teismas, proceso įstatymų nustatyta tvarka peržiūrėjęs žemesnės instancijos teismo priimtą sprendimą, jį pakeitė arba panaikino dėl jį priimant padarytų teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidų, proceso įstatymų pažeidimų, negali būti pagrindas taikyti drausminę atsakomybę tą sprendimą priėmusiam teisėjui. Tai, kad žemesnės instancijos teismo teisėjo, nepriklausomai ir nešališkai išnagrinėjusio bylą, priimant sprendimą padarytos teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidos, proceso įstatymų pažeidimai ištaisomi aukštesnės instancijos teismo, pirmiausia rodo, kad teismų instancinė sistema veikia pagal savo paskirtį, o ne tai, kad pakeistą ar panaikintą sprendimą priėmęs teisėjas aplaidžiai atliko savo pareigas ar stokojo reikiamos profesinės kvalifikacijos. Už vienkartinis ar nežymius pažeidimus, rodančius tam tikrą teisėjo aplaidumą, nėra pakankamų konstitucinių prielaidų traukti teisėją drausminę atsakomybę.

Komisija, remdamasi tuo, kad pagrindas kelti teisėjui drausmės bylą yra tuomet, kai nustatomi teisėjo pareiginių nusižengimų požymiai, bei atsižvelgdama į konstitucinės jurisprudencijos nuostatas, sprendžia, jog Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjo R. A. priimto nutarimo panaikinimas savaime nėra pagrindas kelti teisėjui drausmės bylą. Iš apeliacinės instancijos teismo nutarties matyti, kad teismo nutarime dėl asmens patraukimo administracinę atsakomybę turėtų būti įrašomas šio asmens paaiškinimas, o teisėjas R. A. to nepadarė. Komisijos vertinimu, tai nėra toks sunkus proceso pažeidimas, kuris pagal Teismų įstatymo 83 str. 2 d. nuostatas bei konstitucinės jurisprudencijos išaiškinimus galėtų būti pagrindu teisėjui taikyti drausminę atsakomybę.

Komisijai tiriant pareiškėjo argumentus dėl netinkamo proceso Ukmergės rajono apylinkės teismui nagrinėjant administracinio teisės pažeidimo bylą, teisėjas R. A. teigia, kad jis proceso reikalavimų nepažeidė, pareiškėjas savo procesinėmis teisėmis pasinaudojo. Be pareiškėjo argumentų ir teisėjo R. A. paaiškinimų kitų duomenų apie teismo proceso eigą nėra. Apeliacinės instancijos teismas, minėta, pripažino, jog nėra procesinės galimybės patikrinti, ar A. S. buvo užtikrinta teisė į tinkamą ir sąžiningą procesą. Taigi, Komisijos vertinimu, turima medžiaga neleidžia konstatuoti, jog teisėjas R. A. atliko tokius veiksmus (ar neatliko, nors privalėjo tai padaryti), už kuriuos turėtų atsakyti drausmine tvarka. Pažymėtina, kad teisėjų drausminės atsakomybės instituto paskirtis – stiprinti teismų sistemą, tai teismų savivaldos priemonė, siekiant nesitaikstyti su teisėjų etikos ir drausmės pažeidimais. Galimybė patraukti teisėją drausminę atsakomybę neturi būti suvokiama kaip tam tikra asmens neigiamų potyrių dėl teisėjo sprendimo, veiksmų ar žodžių kompensacija. Nagrinėjamu atveju yra svarbu tai, kad jeigu pareiškėjo procesinės teisės ir galėjo būti pažeistos, apylinkės teismui administracinio teisės pažeidimo bylą nagrinėjant iš naujo pareiškėjas galės pasinaudoti visomis įstatymų numatytomis procesinėmis teisėmis (pasiaiškinti, susipažinti su teismo turima medžiaga, pasirengti gynybai, turėti advokatą ir kt.).

Pareiškėjo nuomonė, kad teisėjas R. A. buvo šališkas, nes dirba viename pastate su policijos pareigūnais, vertintina kaip niekuo nepagrįsta prielaida. Teisėjas teigia nepažįstantis pareiškėjo nurodytų policijos pareigūnų, su jais nebendraujantis. Nesant faktinių duomenų, kurie patvirtintų teisėjo interesų konfliktą ar kitokias asmeninio pobūdžio aplinkybes dėl santykių su policijos pareigūnais, Komisija daro išvadą, kad šiuo atveju nėra pagrindo svarstyti klausimą dėl teisėjo galimo šališkumo.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, remdamasi nustatytais aplinkybėmis bei išdėstytais argumentais, daro išvadą, kad teisėjo R. A. veiksmuose nenustatyta Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų teisėjo drausminės atsakomybės pagrindų požymių, todėl nėra pagrindo teisėjui iškelti drausmės bylą.

Komisija, vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.2 punktu,

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylą Ukmergės rajono apylinkės teismo teisėjui R. A.
Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Algimantas Čepas

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė